

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
NICULESCU, ECATERINA

Dictionar explicativ școlar / Ecaterina Niculescu. - Ed. a 8-a.

București : Steaua Nordului, 2016

ISBN 978-606-511-480-7

81'374.8=135.1(075.3)

© Toate drepturile asupra acestei versiuni sunt rezervate
Editurii Steaua Nordului.

Pentru comenzi online: www.steauanordului.ro

Tel.: 0767 536 500

Ecaterina NICOLESCU

DICTIONAR EXPLICATIV ȘCOLAR

OLAR constituie o materializare a dorinței și suzeraniei
editoriale de a aduce pe masă de studiu o lucrare
care să interese și care să reprezinte un mijloc de informare
școlar.

Este o lucrare, compusă din circa 15.000 de termeni
multbilene, de dimensiuni foarte mari, într-o
ordinea

Dictionar Explanativ Şcolar

• cuvintele-titlu (scrise cu caractere aldine) sunt

următe de:

- Respect pen desinența de plural la unele substantive (,-e; , -i etc.);
 – terminația pentru genul feminin la unele substantive și adjective (,-ă; , -e; , -oare etc.);
 – indicația gramaticală (*s.f.*, *s.m.*, *s.n.*, *s.m.f.*, *vb.*, *adv.*, *num.* etc);
 • înțelesurile principale ale cuvintelor sunt numerotate cu 1, 2, 3,..., iar înțelesurile apropiate sunt despărțite de punct și virgulă;
 • sinonimele mai apropiate sunt despărțite prin virgulă, iar cele mai îndepărțate, prin punct și virgulă;
 • exemplele sunt scrise cu caractere italice și sunt închise în paranteze rotunde.

*

Cuvintele conținute în acest dicționar au definiții accesibile, cuprinzând informațiile esențiale, strict necesare, iar acolo unde a fost nevoie de a ajuta în înțelegerea clară a semnificației concrete a termenilor au fost incluse unele locuțuni și expresii.

Sperăm ca acest dicționar să fie folosit cu încredere de elevi și, în general, de toți tinerii care doresc să-și îmbogățească sau să-și completeze cunoștințele de vocabular.

Editura

ABREVIERI

abr.	abreviat, abreviere	fig.	figurat
adj.	adjectiv	filoz.	filozofie
adv.	adverb	filol.	filologie
alb.	limba albaneză	fin.	finanțe
anat.	anatomie	fiz.	fizică
apic.	apicultură	fiziol.	fiziologie
arg.	argotic	fon.	fonetică; fonologie
arheol.	arheologie	fr.	limba franceză
arhit.	arhitectură	geogr.	geografie
art.	articol; articulat	geol.	geologie
astron.	astronomie	geom.	geometrie
bg.	limba bulgară	germ.	limba germană
biol.	biologie	gr.	limba greacă (veche)
bis.	termen bisericesc	gram.	gramatică
bot.	botanică	impers.	(verb) impersonal
chim.	chimie	inform.	informatică
cin.	cinema;	interj.	interjecție
	cinematografie	invar.	invariabil
concr.	concretizat	iron.	ironic
conj.	conjuncție	ist.	istorie
cont.	contabilitate	it.	limba italiană
cuv.	cuvânt	înv.	învechit
cuv.autoht.	cuvânt autohton	jap.	limba japoneză
cuv.chinez	cuvânt chinez	jur.	științe juridice
cuv.engl.	cuvânt englez	lat.	limba latină
cuv.fr.	cuvânt francez	lingv.	lingvistică
cuv.germ.	cuvânt german	lit.	literatură; literar
cuv.it.	cuvânt italian	livr.	livresc
cuv.jap.	cuvânt japonez	loc.	locuțione
cuv.lat.	cuvânt latinesc	loc.adj.	locuțione adjectivală
cuv.sp.	cuvânt spaniol	loc.adv.	locuțione adverbială
depr.	depreciativ	loc.conj.	locuțione conjuncțională
dr.	drept	loc. conj.	locuțione conjuncțională
ec.pol.	economie politică	loc.lat.	locuțione latină
electr.	electricitate	loc.prep.	locuțione prepozițională
expr.	expresie	loc.vb.	locuțione verbală
fam.	familiar	log.	logică

m.	masculin	rel.	religie
magh.	limba maghiară	rus.	limba rusă
mat.	matematică	săs.	dialectul săsesc
mec.	mecanică	sb.	limba sârbă
med.	medicină	scr.	(limba) sârbă, croată
mil.	termen militar	sec.	secolul
mitol.	mitologie	s.f.	substantiv feminin
muz.	muzică	sg.	singular
n.	neutră	sl.	limba slavă (veche)
ngr.	limba neogreacă	slov.	limba slovenă
n.pr.	nume propriu	s.m.	substantiv masculin
num.	numeral	smf.	substantiv masculin și feminin
num.distr.	numeral distributiv	smf.	substantiv masculin și feminin
num.ord.	numeral ordinal	s.n.	substantiv neutră
onomat.	onomatopee	s.n.f.	substantiv neutră și feminin
orig.nec.	origine necunoscută	s.n.f.	substantiv neutră și feminin
p.anal.	prin analogie	sp.	limba spaniolă
peior.	peiorativ	spec.	prin specializare
p.ext.	prin extensiune	srб.	limba sârbă
p.gener.	prin generalizare	subst.	substantiv
pl.	plural	tăt.	limba tătară
pol.	limba poloneză	tc.	limba turcă
pop.	popular	tehn.	tehnică
prep.	prepoziție	telec.	telecomunicații
p.restr.	prin restricție	tipogr.	tipografie
pron.	pronume	top.	topografie
pron.neg.	pronume negativ	țig.	limba țigănească
pron.nehot.	pronume nehotărât	ucr.	limba ucraineană
pron.refl.	pronume reflexiv	vb.	verb
psih.	psihologie	voc.	vocativ
reg.	regional	zool.	zoologie

A

abác,-e – s.n. instrument de calculat cu bile care se pot deplasa pe vergele orizontale paralele; numărătoare [fr. *abaque*, lat. *abacus*]

abajúr,-uri – s.n. dispozitiv de metal, de sticlă, de hârtie etc. folosit pentru a îndrepta lumina unei lămpi într-o anumită direcție [fr. *abat-jour*]

abandoná – vb. 1. a părăsi pe cineva (lăsându-l fără sprijin sau ajutor); a renunța la ceva; 2. a se retrage dintr-o competiție sportivă [fr. *abandonner*]

abanós,-și – s.m. arbore exotic cu lemnul dur, de culoare neagră, din care se face mobilă de lux și unele instrumente muzicale; eben [turc. *abanoz*]

abáte¹,-ti – s.m. 1. titlu dat superorului unei abații; 2. titlu onorific

acordat unor preoți catolici pentru meritele lor [it. *abbate*]

abáte² – vb. 1. a se îndepărta de la o anumită cale sau direcție ce trebuia urmată; 2. a încălcă o normă, o regulă etc.; 3. (despre fenomene ale naturii) a veni pe neașteptate; 4. a deprima, a întrista, a descuraja [lat. *abbattere*, fr. *abattre*]

abátere,-i – s.f. 1. încălcare a unei dispoziții legale sau a unei reguli de conduită; 2. (tehn.) diferența dintre valoarea măsurată a unei mărimi și cea reală

abatóre,-oare – s.n. loc unde se taie animalele destinate consumului (fr. *abattoir*)

abatíe^{,-ii} – s.f. mănăstire catolică condusă de un abate [it. *abbazia*]

abcés,-e s.n. acumulare de puoi sub piele sau într-un organ intern; (pop.) buboi [fr. *abcès*]

abdicá – vb. 1. a renunță la tron; 2. (fig.) a renunță la ceva, a ceda (în fața greutăților), a se resemna [fr. *abdiquer*; lat. *abdicare*]

aberánt,-ă – adj. care se abate de la tipul normal, care constituie o aberație [fr. *aberrant*]

aberáție,-ii – s.f. 1. abatere de la ce este normal și corect; 2. absurditate, inerție [fr. *aberration*]

abil,-ă – adj. 1. îndemnătatic, priceput, descurcăret; 2. sărat, şmecher [fr. *habile*]

abilitá – vb. 1. a califica o persoană în urma unui examen pentru un post universitar; a atesta; 2. a împunerici [germ. *habilitieren*]

abiótic,-ă – adj. lipsit de viață, neprielnic vieții [fr. *abiotique*]

abís,-uri – s.n. adâncime foarte mare; prăpastie, hău [fr. *abyss*]

abisál,-ă – adj. 1. care se află sau care trăiește la mari adâncimi în mări sau în oceane; 2. care se referă la subconștient, al subconștientului [fr. *abyssal*]

abjéct,-ă – adj. infam, josnic, respingător, neleguit [fr. *abject*]

ablatív,-e – s.n. caz al declinării substantivului în limba latină, marcând instrumentul, punctul de plecare, cauza etc. [lat. *ablativus*]

abnegáție – s.f. devotament, tragere de inimă, dăruire [fr. *abnégation*]

abolí – vb. a anula în mod legal și oficial o lege, o hotărâre etc. [fr. *abolir*; lat. *abolere*]

abolitionism – s.n. mișcare politică apărută la sfârșitul secolului al XVIII-lea, care urmărea desființarea sclaviei negrilor din America [fr. *abolitionisme*]

abominabil,-ă – adj. înfiorător, groaznic; dezgustător, urât [fr. *abominable*]

abonamént,-e – s.n. contract cu plată anticipată, prin care o persoană beneficiază regulat de anumite servicii, publicații etc. [fr. *abonnement*]

abordá – vb. 1. a începe studierea sau tratarea unei probleme, a începe o discuție; 2. (despre nave) a acosta la țărm; a se alipi de o altă navă, bord la bord (pentru a o ataca) [fr. *aborder*]

abordábil – adj. posibil de realizat, accesibil [fr. *abordable*]

aborigén,-ă – adj., s.m.f. (livr.) băstinaș, autohton, indigen [fr. *aborigène*]

abracadabránt,-ă – adj. cu totul neobișnuit, ciudat, bizar; încâlcit [fr. *abracadabrant*]

abraziúne,-i – s.f. roadere a unui corp ca urmare a frecării lui de alt corp abraziv sau mai dur [fr. *abrasion*]

abrazív,-ă – adj., s.n. (corp material dur) care are proprietatea de a roade prin frecare [fr. *abrasif*]

abreviá – vb. a prescurta (în scris sau în vorbire) un cuvânt, un titlu etc. [lat., it. *abbreviare*]

abreviére,-i – s.f. acțiunea de a abrevia și rezultatul ei; (concr.) cuvânt, titlu etc. prescurtat

abrogá – vb. a anula o lege, o dispoziție oficială [lat. *abrogare*]

abrutizá – vb. a face să-și piardă sau a-și pierde însușirile morale, specific umane, devenind insensibil, asemănător unei brute; a (se) dezumaniza, a (se) îndobitozi [fr. *abrutir*]

abscisă,-e – s.f. simbol care indică lungimea și sensul segmentului cuprins între un punct fix al unei drepte și un punct dat de pe dreapta [fr. *abscisse*, lat. *abscissa*]

abscóns,-ă – adj. greu de înțeles; ascuns; obscur [fr. *abscons*]

absenteísm – s.n. *absentism parlamentar* = practică folosită mai ales de deputații aflați în opozitie, constând în neparticiparea la sesiunile parlamentului, cu scopul de a întârzia sau de a împiedica adoptarea unor legi [fr. *absentéisme*]

absolut,-ă – 1. adj. care este independent de orice condiții și relații, care nu este supus nici unei restricții, care nu are limite; perfect, desăvârșit; 2. s.n. (filoz.) principiu veșnic, imuabil, infinit, necondiționat și perfect (care exprimă caracterul infinit al materiei); 3. adv. cu desăvârșire,

cu totul; exact, întru totul, întocmai [lat. *absolutus*]

absolutism – s.n. formă de conducere a unui stat bazată pe puterea nelimitată a monarhului și pe totala lipsă de drepturi a poporului [fr. *absolutisme*]

absolví – vb. 1. a termina un an școlar sau un anumit ciclu de învățământ; 2. a scuti pe cineva de pedeapsă, a scoate de sub acuzare [germ. *absolvieren*]

absorbánt,-ă – 1. adj., s.n. (substanță) care absoarbe lichide sau vapozi; (substanță) care reține o parte din particulele sau din energia radiată de o sursă; 2. adj. (fig.) care interesează, care captivează [fr. *absorbant*]

absórbitie,-ii – s.f. 1. fenomen fizic prin care un corp lichid sau solid încorporează din afară o substanță oarecare; 2. *absorbitie intestinală* = pătrunderea în sânge și în limfă a produșilor rezultați din digestia alimentelor; 3. (ec.) fuziune de întreprinderi sau de societăți în beneficiul uneia dintre ele [fr. *absorption*, lat. *absorptio,-onis*]

abstinént,-ă – s.m.f. persoană care își impune restricții de la mâncare, băutură, satisfacerea unor necesități fiziologice etc. [fr. *abstinent*]

abstráct,-ă – 1. adj. gândit în mod separat de ansamblul concret; exprimat (prea) general, teoretic; 2. adj. (despre un proces de gândire) care este greu de înțeles

Respingând pauza o lipsă a elementelor concrete; 3. adj. (mat.) număr abstract = număr căruia nu i se alătură obiectul numărat; 4. s.n. categorie filozofică desemnând cunoașterea proprietăților esențiale și generale [lat. *abstractus*]

abstracție,-ii – s.f. proces al gândirii constând din desprinderă, menținerea și generalizarea însușirilor esențiale ale unor obiecte sau fenomene; (expr.) a face abstracție de... = a ignora, a nu lua în considerare; [fr. *abstraction*, lat. *abstractio, onis*]

abstrágé – vb. (rar) a desprinde o însușire independent de obiectul sau obiectele cărora le aparține; a judeca izolat, în afara unui context [fr. *abstraire*]

absúrd,-ă – adj. care contrazice gândirea logică; contrar bunului-simt; fără sens, ilogic, stupid, nerational; *reducere la absurd* = metodă de demonstrare a unui adevăr prin dovedirea că oricare alt punct de vedere duce la consecințe false [fr. *absurde*]

absurditáte,-ăti – s.f. lipsă de logică, inepție, aberație, bazaconie [fr. *absurdité*]

abtibild,-uri – s.n. 1. imagine în culori imprimată pe un strat subțire de colodiu, care se aplică pe o suprafață netedă, umezindu-se și dezlipindu-se de pe hârtia de pe care a fost lipit; 2. (fig.; la pl.)

nimicuri, fapte mărunte [germ. *Abziehbild*]

abulie,-ii – s.f. boală psihică manifestată prin lipsa mai mult sau mai puțin pronunțată a voinței; nehotărâre, inerție [fr. *aboulie*]

abundá – vb. 1. a fi, a se găsi din belșug, în mare cantitate; a prisosi; 2. a avea, a conține; a folosi din belșug [fr. *abonder*]

abundéntă – s.f. belșug, bogătie, îndestulare, prisos [fr. *abondance*]

ábur,-i – s.m. 1. (la pl.) vaporii de apă; 2. ceată rară; 3. (fig.) suflare usoară (a vântului), boare [alb. *avull*]

aburí – vb. 1. a (se) acoperi cu aburi; 2. a produce, a scoate aburi; 3. (fig.) a se înroși ușor; a se îmbujora (la față); a se rumeni

abúz,-uri – s.n. 1. exagerare, exces, necumpătare; 2. faptă ilegală, abatere, încălcare a legii [fr. *abus*]

abuzá – vb. 1. a uza de ceva în mod exagerat, a face abuz; 2. a comite ilegalități, nedreptăți, profitând de o situație, de un titlu sau de putere [fr. *abuser*]

académic,-ă – adj. 1. care ține de academie; 2. distins, elevat, solemn; stil academic = stil sobru, corect, științific, convențional și rece [fr. *académique*]

académie,-ii – s.f. 1. înaltă instituție care reunește cei mai de seamă oameni de știință, cultură

și artă, având ca scop promovarea, stimularea și recunoașterea valorilor intelectuale și a cercetărilor științifice; 2. instituție de învățământ superior [fr. *académie*]

acajú – 1. s.m. invar. arbore din regiunea tropicală a Americii, al cărui lemn, de culoare roșiatică, este întrebuită la confectionarea mobilelor de lux; mahon; 2. adj. invar. de culoarea lemnului de acaju, maro-roșcat [fr. *acajou*]

acalmie,-ii – s.f. 1. potolire sau închetare temporară a vântului sau valurilor; 2. (fig.) răstimp de liniște în cadrul sau după o perioadă agitată [fr. *accalmie*]

acapará – vb. 1. a pune stăpânire pe ceva în mod silnic, necinstit; 2. a acumula bunuri pe căi necinstitite, în scopul înăușirii (prin speculă) [fr. *accaparer*]

acár,-i – s.m. muncitor feroviar care manipulează dispozitivele de a acționare a acelor de macaz și asigură întreținerea acestora

acaréti,-uri – s.n. 1. construcție auxiliară care ține de o gospodărie; 2. (la pl.) unelte de gospodărie, mai ales agricole [tc. *akareti*]

acarián,-eni – s.m. (la pl.) arahnid mici, cu capul, toracele și abdomenul de obicei nediferențiate, unele dintre ele fiind purtătoare de germanii ai unor maladii grave [fr. *acariens*]

acatalepsie,-ii – s.f. 1. deficiență a intelectului; 2. nesiguranță în

punerea unui diagnostic la un bolnav [fr. *acatalepsie*]

acatist,-e – s.n. 1. imn și slujbă bisericescă ortodoxă în cinstea Fecioarei Maria sau a unor sfinți; 2. listă de nume dată preotului spre a se ruga pentru persoanele înscrise pe ea [sl. *akatistuš*]

accéde – vb. (livr.) a avea acces, a ajunge la ceva, undeva [fr. *accéder*]

accelerà – vb. 1. a grăbi o mișcare, o acțiune; a urgența, a zori; 2. a mări viteza [fr. *accélérer*]

accelerát,-ă – adj. care este iuțit, grăbit; care are o frecvență mai mare decât cea normală

acceleratór,-oáre – 1. adj. care acceleră; 2. s.n. mecanism care permite accelerarea turațiilor unui motor [fr. *accélérateur*]

acceleráție,-ii – s.f. creștere a vitezei unui corp mobil în raport cu unitatea de timp; *accelerație gravitațională* = accelerația pe care o au corpurile în cădere liberă [fr. *accélération*]

accént – s.n. 1. pronunțarea intensă a unei silabe dintr-un cuvânt; intonație, reliefare; 2. semn grafic pus deasupra unei vocale, pentru a marca o anumită pronunțare; 3. mod specific de a vorbi un grai, o limbă etc. [fr. *accent*]

accentuá – vb. 1. a marca prin accent o silabă sau un cuvânt; a scoate în evidență prin intonație; a sublinia, a întări, a reliefa; 2.

resp.(fig.) eat(se) intensifica, a (se) înțeji [fr. *accentuer*]

aceptă,-e – s.n. consumămant scris pe o poliță, prin care o persoană, desemnată de emitentul poliței, se obligă să achite beneficiarului, la scadență, suma de bani din poliță; încuviințare [germ. *Akzept*]

acceptă – vb. 1. a consumă, a admite, a aproba, a încuviința, a fi de acord; 2. a suporta, a tolera [fr. *accepter*, lat. *acceptare*]

accéptie,-ii – s.f. înțeles al unui cuvânt, sens, semnificație [fr. *acception*, lat. *acceptio,-onis*]

accès,-e – s.n. 1. posibilitate sau drept de a intra, de a ajunge până undeva sau până la cineva; (p.ext.) intrare; *cale (drum, șosea) de acces* = drum care face legătura cu o șosea importantă, cu o localitate etc.; 2. (med.) ivire sau revenire bruscă a unei stări de boală; 3. (fig.) izbucnire violentă (și trecătoare) a unei stări sufletești [fr. *accès*]

accesibil,-ă – adj. la care se poate ajunge ușor; care este la îndemână; (p.ext.) ușor de înțeles [fr. *accessible*]

accesoriu,-ie – adj., s.n. (obiect, piesă etc.) care constituie un element secundar, anex, incidental, complementar [fr. *accessoire*]

accidént,-e – s.n. eveniment neprevăzut, fortuit care întrerupe mersul normal al lucrurilor,

soldat cu pagube și nenorociri [fr. *accident*]

accidénta – vb. a (se) răni, a suferi un accident

accidentál,-ă – adj. întâmplător, ocazional; secundar, neesențial [fr. *accidentel*]

accíz,-e – s.n. 1. impozit indirect care se percepă în unele țări asupra unor obiecte de consum; 2. taxă de consumație, de barieră și vamală [fr. *accise*]

acefalie – s.f. 1. (zool.) lipsă a capului, specifică unor animale inferioare; 2. (med.) monstruozitate congenitală (incompatibilă cu viață) care constă în lipsa capului la făt [fr. *acéphalie*]

acérb,-ă – adj. aspru, înverșunat, necruțător, agresiv [fr. *acerbe*]

acetilénă – s.f. gaz incolor, cu miros de usturoi, otrăvitor în cantități mai mari, folosit în industrie, la iluminat și la sudura oxiacetilenică [fr. *acétylène*]

achénă,-e – s.f. tip de fruct indehiscent, a cărui sămânță, a copertă cu un înveliș tare, nu e sudată de acest înveliș [fr. *akène*]

achitá – vb. 1. a plăti, a onora, a restituî o datorie; (expr.) *a se achita de ceva* = a duce la bun sfărșit o obligație; 2. a ierta, a absolvî de pedeapsă; 3. (fam.) a omorî, a ucide [fr. *acquitter*]

achiziție,-ii – s.f. procurarea avan-tajoasă a unui bun [fr. *acquisition*]

achiziționá – vb. 1. a procura, a obține, a face rost; 2. a aduna, a colecta, a strânge

acid,-ă – s.m. substanță chimică cu gust acru și miros înțepător, care înróșește hârtia albastră de tur-nesol și care, în combinație cu o bază, formează o sare [fr. *acide*]

acidităte – s.f. 1. grad de concentrație de ioni de hidrogen sau cantitatea totală de acid dintr-o soluție; 2. proprietatea de a fi acid [fr. *acidité*]

acidulá – vb. a adăuga o cantitate de acid; a da unei soluții proprietățile unui acid, a acri ușor [fr. *aciduler*]

aciuá – vb. a-și găsi un adăpost, a se stabili, a se pripăsi [lat. *accubiliare*]

aclamá – vb. a-și manifesta aprobarea, entuziasmul etc. prin aclamații [fr. *acclamer*]

aclamátie – s.f. exclamație de aprobare entuziaștă față de cineva sau de ceva; ovăzie [fr. *acclamation*]

aclimatizá – vb. a (se) adapta, a (se) obișnui, a (se) acomoda, a (se) deprinde cu noi condiții de viață [germ. *akklimatisieren*]

acné – s.f. boală de piele care se manifestă prin apariția, mai ales pe față, a unor coșuri, puncte negre etc., care adesea supurează [fr. *acné*]

acoládă,-e – s.f. semn grafic în formă de arc, orizontal sau vertical, prin care se arată că mai multe cuvinte, formule, portative

muzicale etc. sunt legate între ele [fr. *accolade*]

acolít,-ă – s.m.f. persoană care urmează pe cineva și-l ajută într-o acțiune; persoană care urmează îndeaproape ideile cuiva; părtaş, complice la o uneltere [fr. *acolyte*]

acomodá – vb. a se deprinde cu noi condiții de viață, de muncă etc.; a se obișnui, a se adapta [fr. *accommoder*]

acompaniá – vb. 1. a susține o melodie cu un acompaniament; 2. a întovărăși, a însobi pe cineva [fr. *accompagner*]

acompaniamént,-e – s.n. 1. însobiere a unei melodii cu altă melodie, în armonie cu cea dintâi; 2. parte muzicală, instrumentală sau orchestrală, care însobăște și susține un solist sau un ansamblu coral [fr. *accompagnement*]

acónt – s.n. parte dintr-o sumă de bani plătită anticipat (ca garanție); avans, arvnă [it. *acconto*]

acoperí – vb. 1. a înzestră cu un înveliș exterior (în scop protector sau decorativ); a placa un metal; 2. a pune acoperiș unei clădiri; 3. (expr.) *a se acoperi de glorie* = a săvârși fapte mari de arme; 4. (mil.) a apăra, luând asupra sa atacurile inamicului; 5. a ascunde, a tăinui; 6. a se pune la adăpost prin măsuri și acte justificative; 7. (sport; expr.) *a acoperi terenul* = a fi permanent

prezent pe terenul de joc [lat. *accopere*]

acórd,-uri – s.n. 1. înțelegere, consens, învoială; 2. tranzacție, convenție, pact; 3. concordanță, armonie, asemintiment [fr. *accord*]

acordá – vb. 1. a atribui, a da, a oferi; 2. a aproba, a îngădui, a permite; 3. a stabili un acord gramatical; 4. a regla un aparat, un instrument muzical [fr. *accorder*]

acordór¹,-oáre – s.n. unealtă care servește la acordarea unor instrumente muzicale, în special a pianului [fr. *accordoir*]

acordór²,-i – s.m. persoană care se ocupă cu acordarea și repararea unor instrumente muzicale [fr. *accordeur*]

acostá – vb. 1. (despre nave) a se opri în port; a se aprobia și a se lipi de o altă navă, de țarm, de chei; 2. (fig.) a opri pe cineva din drum și a-i se adresa în mod necuvioios [fr. *accoster*]

acotiledonát,-ă – 1. adj. (despre plante) fără cotledoane; 2. s.f. (la pl.) clasă de vegetale care se înmulțește prin spori; (la sg.) plantă care face parte din această clasă [fr. *acotylénone*]

acreditá – vb. 1. a împurnici pe cineva ca reprezentant al unui stat pe lângă guvernul unui stat străin; 2. a răspândi, drept verosimilă, o știre neconfirmată [fr. *accréder*]

acribie – s.f. (livr.) exactitate, corectitudine în cercetarea științifică; (p.gener.) conștiinciozitate, seriozitate [fr. *acribie*]

acrimonie – s.f. atitudine plină de ironie usturătoare; sarcasm [fr. *acrimonie*]

acrínie – s.f. lipsă de secreție sau de excreție a unei glande [fr. *acrinie*]

acritúră,-i – s.f. 1. aliment acru; (spec.) murătură; 2. epitet dat unei persoane morocănoase, rele sau ursuze

acrobát,-ă – s.m.f. 1. gimnast care execută exerciții de echilibristică; 2. (fig.) persoană inconsecventă în comportare, în idei etc. [fr. *acrobate*]

acrobaté,-ii – s.f. 1. exercițiu greu de echilibristică; 2. (fig.; la pl.) sforțări neobișnuite pentru a ieși dintr-o situație dificilă, dintr-o încurcătură [fr. *acrobatie*]

acromátic,-ă – adj. (despre lentile sau despre un sistem de lentile) care nu descompune raza de lumină în culorile ei componente, care nu prezintă aberație cromatică [fr. *achromatique*]

acrónic,-ă – adj. fără legătură cu timpul; atemporal [fr. *acronique*]

acrópolă,-e – s.f. citadelă în orașele din vecchia Grecie, așezată pe o înălțime și adăpostind principalele edificii publice [fr. *acropole*]

acrostih,-uri – s.n. poezie în care literele de la începutul versurilor, citite vertical, alcătuiesc un cuvânt sau o propoziție [ngr. *akróstichon*]

acroșá – vb. (sport) a opri, a intercepta mingea în aer; a intercepta pucul la hochei [fr. *accrocher*]

actiníde – s.f. (la pl.) grup de elemente chimice din sistemul periodic al lui Mendeleev, situate după actiniu, având proprietăți asemănătoare cu ale acestuia [fr. *actinides*]

actiniu – s.n. element radioactiv descoperit în minereurile din care s-a extras radiu [fr. *actinium*]

activ – 1. adj. care participă efectiv la o acțiune, care vădește interes și inițiativă; 2. s.n. totalitatea bunurilor materiale aflate la dispoziția unei întreprinderi, a unei asociații etc. [fr. *actif*]

activá – vb. 1. a desfășura o activitate asiduă; a lucra, a munci; 2. a intensifica, a dinamiza o activitate; 3. a intra în cadrele active ale armatei [fr. *activer*]

activitáte,-ăfi – s.f. ansamblu de acțiuni fizice, intelectuale și morale în vederea obținerii unui rezultat; muncă, ocupație, îndeletnicire, lucru; 2. (fiziol.) funcție a unui organ [fr. *activité*]

activizá – vb. 1. a face pe cineva să lucreze mai intens; a impulsiona, a dinamiza; 2. a grăbi desfășurarea unui proces

actuál,-ă – adj. contemporan, de azi, prezent, la ordinea zilei [fr. *actuel*]

actualitáte,-ăfi – s.f. ceea ce este actual; eveniment, întâmplare curentă, timpul de față, prezent; loc.adj. de *actualitate* = care se petrece sau interesează în clipa de față [fr. *actualité*]

actualizá – vb. a face ca ceva să fie actual, a (re)aduce în prezent; a face să corespundă gusturilor, cerințelor prezentului [fr. *actualiser*]

acționá – vb. 1. a întreprinde o acțiune; (expr.) a *acționa* (pe cineva) în justiție = a da în judecată; 2. a exercita o influență asupra cuiva sau a ceva; 3. (mec.) a pune în mișcare, a face să funcționeze [fr. *actionner*]

acțiuñe – s.f. 1. desfășurare a unei activități; faptă, manifestare, lucrare, activitate; 2. desfășurarea întâmplărilor într-o operă literară sau într-un film; 3. (jur.) proces; 4. (ec.) hârtie de valoare care reprezintă o anumită parte a capitalului social al unei întreprinderi [fr. *action*]

acuarélă,-e – s.f. 1. tehnică picturală în care sunt folosite culori diluate cu apă; 2. vopsea solidă care se întrebunează în acuarelă (1); 3. pictură executată în acuarelă (1) [fr. *aquarelle*]

acuitáte – s.f. posibilitate a simțurilor de a percepe excitații foarte slabe și de a deosebi excitații foarte asemănătoare între ele [fr. *acuité*]

acumulá – vb. a aduna bunuri materiale, a înmagazina, a strânge [fr. *accumuler*]

acumulatór,-oáre – s.n. aparat pentru înmagazinarea energiei electrice [fr. *accumulateur*]

acuratete - *s.f.* exactitate în executarea unui lucru, atenție mare [it. *accuracy*]

acústic,-ă - 1. *s.f.* parte a fizicii care se ocupă cu studiul sunetelor; 2. *s.f.* calitatea de a asigura o bună propagare și percepere a sunetelor; 3. *adj.* privitor la acustică (1); care emite, transmite sau recepționează sunete [fr. *acoustique*]

acút,-ă - *adj.* 1. pătrunzător, ascuțit, adânc, intens; 2. (despre sunete) ascuțit, înalt, subțire; 3. (despre boli) care a ajuns la o stare critică; 4. care necesită o rezolvare urgentă [it. *acute*]

acuzá - *vb.* a învinui, a învinovăți, a incrimina [fr. *accuser*] **acuzátie,-ii** - *s.f.* învinovătire, învinuire, acuzare [fr. *accusation*]

acvafórte - *s.f. invar.* 1. procedeu de gravură care constă în corodarea unei plăci de cupru (pe care în prealabil s-a trasat un desen) cu ajutorul acidului azotic; 2. (concr.) gravură obținută prin acvaforte (1) [it. *acquaforo*]

acvátic,-ă - *adj.* 1. care trăiește în apă; 2. format din apă [fr. *aquatic*]

acvifér,-ă - *adj.* care conține apă; strat acvifer [fr. *aquifère*]

ácvilă,-e - *s.f.* vultur, pajură [lat. *aquila*]

acvilín,-ă - *adj.* vulturesc, de vultur; (expr.) nas acvilin = nas coroiat (ca ciocul vulturului);

privire acvilină = privire pătrunzătoare [fr. *aquilon*]

adágio - 1. *adv.* (muz.) în tempo lent, rar; 2. *s.n.* (parte dintr-o) compozitie muzicală care se execută în tempo lent [it. *adagio*] **adágiu** - *s.n.* maximă, sentință, aforism, dictum [lat. *adagium*]

adáos,-uri - *s.n.* ceea ce se adaugă la ceva; supliment, completare

adaptá - *vb.* 1. a transforma pentru a corespunde anumitor cerințe; a face potrivit pentru întrebuițare în anumite împrejurări; 2. (biol.) a (se) transforma prin adaptare (2); 3. a (se) acomoda, a (se) deprinde, a (se) obișnui [fr. *adapter*]

adaptáre,-ări - *s.f.* 1. lucru modificat ca să se potrivească, ajustat; 2. (biol.) capacitate a organismelor să de-ași modifica structura morfologică și funcțiunile fiziologice în raport cu schimbările din mediul înconjurător; 3. *adaptare literară* = dramatizare, ecranizare a unui text literar

adaptór,-oáre - *s.n.* circuit electric intercalat între un generator și un receptor pentru a le adapta unul la altul [fr. *adapteur*]

adăugá - *vb.* 1. a pune în plus, a completa, a suplimenta, a spori; 2. a (se) alătura, a (se) alipi [lat. *adaugere*]

adânc,-ă - 1. *adj.* care are fundul departe de suprafață; 2. *adj.* care se află sau se extinde departe (ră-

dăcină adâncă; pădure adâncă); 3. *adj.* (fig.) intens, profund, puternic; 4. *adv.* spre interior; cu intensitate; cu respect; în mod amănuntit, detaliat; 5. *s.n.* (pl.: adâncuri) loc situat la adâncime; străfund [lat. *aduncus*]

adâncí - *vb.* 1. a (se) face mai adânc, a (se) săpa în adâncime; 2. a pătrunde în adâncime, a înainta spre interior; a se face nevăzut; 3. (fig.) a cerceta, a studia, a analiza în profunzime, a aprofunda; 4. (fig.) a se intensifica

addénda - *s.f. sg.* ceea ce se adaugă la o lucrare pentru a o completa [lat. *addenda*]

adevát,-ă - *adj.* care corespunde situației, scopului; potrivit, corespunzător [fr. *adéquat*]

ademení - *vb.* a atrage, a ispiti, a momi, a îmbia [magh. *adomány*]

adenóm,-oáme - *s.n.* tumoare glandulară benignă, formată din celule epiteliale [fr. *adénome*]

adépt,-ă - *s.m.f.* persoană care aderă la convingerile cuiva; partizan al unei idei, teorii, doctrine etc. [fr. *adepte*]

aderá - *vb.* 1. a împărtăși convingerile, ideile unui partid, ale unei asociații etc.; a se alătura, a se ralia; 2. a se atașa, a se lipi [fr. *adhérer*]

aderént,-ă - 1. *adj., s.m.f.* (persoană sau colectivitate) care aderă la un partid, la o mișcare, la o asociație etc.; 2. *adj.* care se ține strâns lipit de ceva [fr. *adhérent*]

adeverí - *vb.* a (se) confirma, a (se) susține, a (se) întări justitia, exactitatea unui fapt sau a unei afirmații

adeziúne,-i - *s.f.* 1.aderare, atașare la ceva, solidarizare conștientă cu ceva; 2. (fiz.) fenomen de atracție între moleculele a două corperi care intră în contact [fr. *adhésion*]

adezív,-ă - 1. *adj.* (despre materiale) care stă strâns lipit de ceva; 2. *s.m.* produs care permite lipirea a două supafe din același material sau din materiale diferite [fr. *adhésif*]

ad-hóc - *adv.* anume pentru acest scop [lat. *ad-hoc*]

adiá - *vb.* 1. (despre vânt) a sufla lin, ușor; (despre un miros) a veni în unde ușoare; 2. a cântă încet, a murmură [lat. *adiliare*]

adiacént,-ă - *adj.* alăturat, învecinat [fr. *adjacent*]

ad-ínterim - *adj. invar.* interimar, provizoriu [lat. *ad-interim*]

adipós,-oásă - *adj.* care prezintă caracteristicile grăsimii; gras [fr. *adipeux*]

adítoná - *vb.* a aduna, a adăuga, a pune laolaltă [fr. *additionner*]

adítonál,-ă - *adj.* care este adăugat suplimentar [fr. *additionnel*]

adjectív,-e - *s.n.* parte de vorbire flexibilă care indică însușiri ale obiectelor și ființelor [fr. *adjective*]

adjectivá - *vb.* (gram.) a (se) transforma în adjecativ